

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ

ГО «МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ОСВІТИ І НАУКИ»

ГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови**

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української та іноземної лінгвістики

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

Факультет іноземної філології

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства

Матеріали V Міжнародної
науково-практичної конференції

Рівне
2020

ББК 81.0

С91

УДК 81

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету романо-германських мов (Національний університет «Острозька академія»);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри української та іноземної лінгвістики (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет), старший судовий експерт ЛНДІСЕ;

Мартинюк Алла Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної лінгвістики (Луцький національний технічний університет)

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 16 – 18 березня 2020 року, Рівне. – 329, [2]с.

Затверджено вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 27.02.2020 р.).

До збірника увійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

<i>Бойко В., Воробйова І. А.</i>	7
Вербалізація концепту «home» у романі Дж.Роулінг «Harry Potter and the Philosopher’s Stone»	
<i>Лавринюк І. М.</i>	13
Міжкультурна комунікація та врахування когнітивних особливостей	
<i>Левчук П., Рошко Р.</i>	18
Багатомовні корпуси слов’янських та балтійських мов Clarin-PL	
<i>Потанчук С. С.</i>	27
Критерії вибору слів-концептів у сучасному мовознавстві	
<i>Примачок Л. Л.</i>	30
Змістові характеристики суб’єктності фахівця з фізичної реабілітації	

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Бєлова С. А.</i>	34
Оптимізація освітнього простору як важливий чинник виховання і розвитку дитини у практиці бременських шкіл 20-х рр. ХХ ст.	
<i>Вовчук Н.І.</i>	44
Застаріла лексика в історичному романі В.Пікуля «Фаворит»	
<i>Д’яченко Д., Воробйова І. А.</i>	49
Лексико-стилістичні засоби вираження іронії у серіалі Марка Геттіса та Стівена Моффата «Шерлок»	
<i>Зубілевич М. І., Фінчук Г.В.</i>	57
Gender identification of the news text	
<i>Калініченко М. М.</i>	62
Літературна критика Едгара Аллана По в дискурсі популярної літератури США 1800-х років	
<i>Колесник С., Воробйова Л. М.</i>	72
Художній світ роману Айн Ренд «Джерело»	
<i>Михальчук Н.О., Чала Ю.М.</i>	79
The Term “Absurd” and Commedia Dell’arte Manifesto	
<i>Михальчук Н.О., Яцюрик А. О.</i>	94
Психолінгвістичні механізми квазівзаємодії з творами мистецтва	

Поліщук Д., Воробйова І. А.	109
Особливості існування термінології архітектури в художньому тексті (на прикладі оповідань А.К.Дойля про Шерлока Холмса)	
Попович Р. Г., Тимощук І. О.	114
Вторинна номінація в термінології: функціональний аспект	
Самборська І.М.	118
Психолінгвистические методики в изучении восприятия значения языкового знака	
Титечко О., Воробйова І. А.	124
Скорочення у сучасній англійській мові, їхні класифікації та особливості існування у сучасному мовленні	
Юхимець Д., Воробйова І. А.	128
До питання про особливості психологічної термінології	

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Антончук І. Є., Кіндрат Н. П.	132
Використання інтерактивних технологій з метою розвитку критичного мислення здобувачів освіти на уроках англійської мови	
Афанас'єва Л. В., Смирнова М. Л.	142
The Features of a Professionally – Oriented Teaching English Language to Technical Specialties Students of Higher Educational Establishments	
Білоус Т. М.	152
Development of Intercultural Communicative Competence in the University English Language Classroom	
Бойко Н. Г., Конопльова Ю. О.	154
Автентичний контекст навчання як запорука активного залучення старшокласників до навчального процесу	
Бородчук Л. С.	159
Професійна майстерність вчителя англійської мови як важлива складова розвитку сучасної школи	
Войтенко І. Г.	163
Використання відеоматеріалів на заняттях з англійської мови у дошкільному закладі	
Голуб Т. Й.	166
Використання нових інформаційних технологій в процесі навчання	

Івашкевич Е. З., Набочук О. Ю.	171
Розвиток здібностей соціального інтелекту вчителів сучасної середньої загальноосвітньої школи	
Лаворик Т. А.	185
Погляд на громадянську освіту очима сучасного вчителя іноземних мов	
Лукашук О. П.	189
Інноваційні технології як засіб для розвитку пізнавальних інтересів учнів	
Лящук Г. П.	193
Ігрові моменти на уроках англійської мови	
Мосіна Ю. С.	196
What infographics is and how it can help while learning	
Мороз М. С.	200
Rôle de l'enseignant. Les pédagogies actives et les pédagogies de la transmission dans enseignement/apprentissage du français	
Мороз Н. М.	205
Емоційний компонент процесу навчання іноземної мови	
Музичук Д.	209
Характеристики вчителя фасилітатора	
Погуляєва М. С.	216
Атестація педагогічних працівників як складова їх професійної компетентності	
Сембай Н. Б.	219
Introduction of information and communication technologies and Internet resources into the educational process as one of the means of developing the creative potential of the individual in terms of competency education	
Смирнова М. Л., Афанас'єва Л. В.	227
Die Bildung der interkulturellen Kompetenz im Fremdsprachenunterricht	
Філіпчук О. Г.	239
Розвиток творчої особистості засобами англійської мови в умовах трансформації української освіти	
Шевчук О. Ю.	248
Формувальне та підсумкове оцінювання учнів 2-х класів НУШ на уроках англійської мови (з досвіду роботи)	

СЕКЦІЯ 4. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Афанас'єва Л. В., Смирнова М. Л.	253
Die Persönlichkeitsbildung des zukünftigen Fachmannes mittels einer Fremdsprache	

<i>Івашкевич Е.Е., Антюхова Н. І.</i>	265
Психологічні механізми перекладацької діяльності	
<i>Ковальчук О.М.</i>	286
Принципи підготовки здобувачів вищої освіти до інноваційної професійної діяльності	
<i>Ковалюк В. В.</i>	294
Оптимізація підготовки студентів внз до ведення наукової дискусії іноземною мовою	
<i>Ніколайчук Г.І., Ногачевська І.О.</i>	297
Формування міжкультурної комунікативної компетентності студентів у процесі професійної підготовки	
<i>Пархоменко О. Т.</i>	301
Використання Інтернет-технологій при вивченні англійської мови у вищому технічному закладі освіти	
<i>Семенюк Я. О.</i>	305
Мобільний телефон як навчальний засіб на заняттях з іноземних мов	
<i>Хупавцева Н. О.</i>	308
Psycho-Linguistic Characteristics of Facilitative Interaction	
<i>Шевчук А. В.</i>	323
Лексикографічна компетенція як невід’ємний складник професійної компетентності	
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	326

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

*Валерія Бойко,
І.А.Воробйова
(м.Рівне)*

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «HOME» У РОМАНІ ДЖ.РОУЛІНГ «HARRY POTTER AND THE PHILOSOPHER'S STONE»

На сучасному етапі розвитку лінгвістики актуальним є вивчення багатьох моделей репрезентації знань і уявлень людини про навколишній світ. Членування цього світу, його категоризація, структурування та опис на сьогодні є актуальною проблемою для розгляду у багатьох науках, а зокрема у лінгвокультурології, чий центральний термін «концепт» давно є об'єктом активних лінгвістичних і психологічних розвідок. Тому і не дивно, що саме цей термін має найбільш розгорнуті, а нерідко й суперечливі погляди мовознавців. Концепт по-різному визначається вченими і поки що не має однозначного визначення. Тому вивчення цієї проблеми є актуальною.

Термін концепт має різні дефініції та виходить із середньовічного концептуалізму (Т.Гоббс, П.Абеляр), де він розглядався як універсалія, що узагальнює ознаки речей, містить важливу та актуальну інформацію. Використання терміну «концепт» у мовознавстві почалося з 1928 р. від публікації статті С.Аскольдова «Концепт і слово», в якій позначав ним мисленнєве утворення, що заміщує людині у процесі думки невизначену кількість предметів того самого роду. Дослідник відмічав, що концепт значно ширше за лексичне значення [1, 267-279].

Людина у ході своєї діяльності оперує концептами. «Концепт є ментальною репрезентацією, яка визначає, як речі пов'язані між собою і як вони категоризуються» [2, 16]. Головна роль, яку вони грають у мисленні – це

можливість групування об'єктів, що схожі за певними ознаками, у відповідні групи і класи.

У мові концепт може бути вербалізований окремими словами і словосполученнями, фразеологічними одиницями, реченнями і навіть текстами. Для передачі якогось конкретного концепту достатньо значення одного слова, що активує цей образ. Але якщо бажане значення ускладнюється, то використовуються цілі речення.

Сучасні дослідники неодноразово робили спроби класифікувати концепти (Ю.Степанов, Й.Стернін, З.Попова, А.Бабушкін, С.Воркачов). Вони виділяли такі, зокрема, типи: рамкові поняття, «поняття зі щільним ядром, духовні, про людину [4, 40-43]; однорівневий, багаторівневий, сегментний [5, 47], мисленнєва картинка, концепт-схема, концепт-гіперонім, концепт-фрейм, концепт-інсайт, концепт-сценарій та калейдоскопічний концепт [2, 28], тощо.

Одним із базових методів аналізу механізмів взаємодії вербальних та когнітивних структур є фреймовий аналіз. Вивчення фреймів дозволяє зрозуміти механізми концептуалізації об'єктивованих у мові понять та явищ дійсності, саме тому фреймовий аналіз стає актуальним не лише серед учених-лінгвістів, але й серед літературознавців та представників інших галузей знань. Сам термін «фрейм» був уведений у науковий обіг у 1970-х рр. (М.Мінський); тоді ж Ч.Філмор вперше використав цей термін у лінгвістичних дослідженнях.

Виходячи з основних положень концепції М.Мінського, фрейм можна уявити як сітку, яка складається із вузлів та зв'язків між ними; кожний вузол повинен бути заповненим своїм «завданням», що являє собою ті чи інші характерні риси ситуації, якій він відповідає [3, 20].

Як правило, структура фрейму знаходить відображення у вигляді таблиць і блок-схем, де реалізується пірамідальна ієрархія по типу «від загального – до конкретного», або «від класу – до підкласу». Вершина фрейму – це певне ім'я, яке вербалізує поняття, що є інваріантними для всього класу об'єктів. Далі слідує термінали (слоти), що включають у себе загальноприйняте знання про світ, взяте у рамках інформаційних кордонів

вершини фрейму. На нижчих рівнях розташовуються підфрейми – «ячейки», заповнені характерними прикладами або конкретнішими даними.

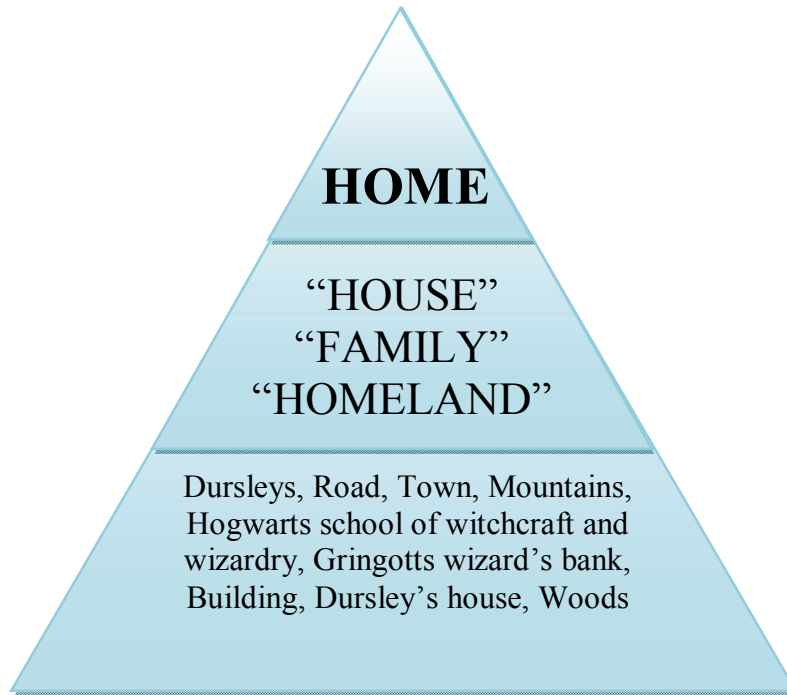
Концепт *ДИМ* неодноразово ставав об'єктом аналізу різних когнітивних досліджень (В.Маслова, Є.Чернякова, І.Давиденко, К.Фокс). *HOME / HOUSE* є одним з ключових концептів в англійській лінгвокультурі.

За даними І.Шевченко та І.Давиденко, засоби лексичної репрезентації концепту *ДИМ – HOUSE / HOME* в англійській мові включають декілька базових лексем-синонімів: іменники *house, home, building, dwelling, abode, household, dynasty* [6, 166].

Лексема *HOME* має значення «житло сім'ї», «сімейне вогнище» «помешкання», «житлоспоруда», «сім'я», тоді як лексема *HOUSE* розуміється як «споруда, де живе людина», «студентський гуртожиток», адміністративний орган («будинок законодавчого органу», «кворум законодавчого органу»), розважальний заклад («кінотеатр», «бібліотека», «театр»). Обидві лексеми мають значення «будівля», проте *HOUSE* – це в першу чергу фізичне втілення будинку (денотативний зміст / значення слова), в той час як *HOME* – саме сімейне вогнище (конотативний зміст / фонове забарвлення слова).

Отож, предметом нашого дослідження є концепт *HOME* та його аналіз через побудову фреймової структури даного концепту на прикладі роману Дж.Роулінг “Harry Potter And The Philosopher’s Stone” [7]. В межах роману концепт *HOME* має текстоутворювальний характер, адже авторка неодноразово порушує проблеми пов’язані з поняттями «дім», «сім'я/родина», а також немало уваги приділяє опису будівель, що, наразі, також є однією за сторін аналізованого концепту.

Змоделюємо фреймову структуру концепту *HOME*:

Фреймові та сітьові моделі організують інформацію у прототипних категоріях. Прототипна категорія містить концепти, які відповідають її змістові більшою або меншою мірою (G.Lakoff, E.Rosch, J.Taylor, A.Wierzbicka). Залежно від цього вони відносяться до центральної або периферійної зони категорії. Такий принцип організації концептів наближує прототипну категорію до польового утворення.

Розроблена нами схема (Рис. 1.1.) наочно демонструє, що фрейм *HOME* уміщує такі слоти як *Family*, *House*, *Homeland*. Вони й утворили центральну зону категорії.

Слот *Family* містить такий підфрейм як *Dursley*. Він, у свою чергу, вміщує такі поняття як, наприклад, *Girly aunt and uncle*, *Cousin Dudley*, *Dratted sister*, тощо. У слоті *Homeland* є такі під фрейми як *Road*, *Town*, *Mountains*, *Water*, *Woods*, які у свою чергу містять різні поняття. У слоті *House* містяться 4 підфрейми: *Building*, *Dursley’s house*, *Gringotts wizard’s bank*, *Hogwarts school of witchcraft and wizardry* із низкою понять усередині.

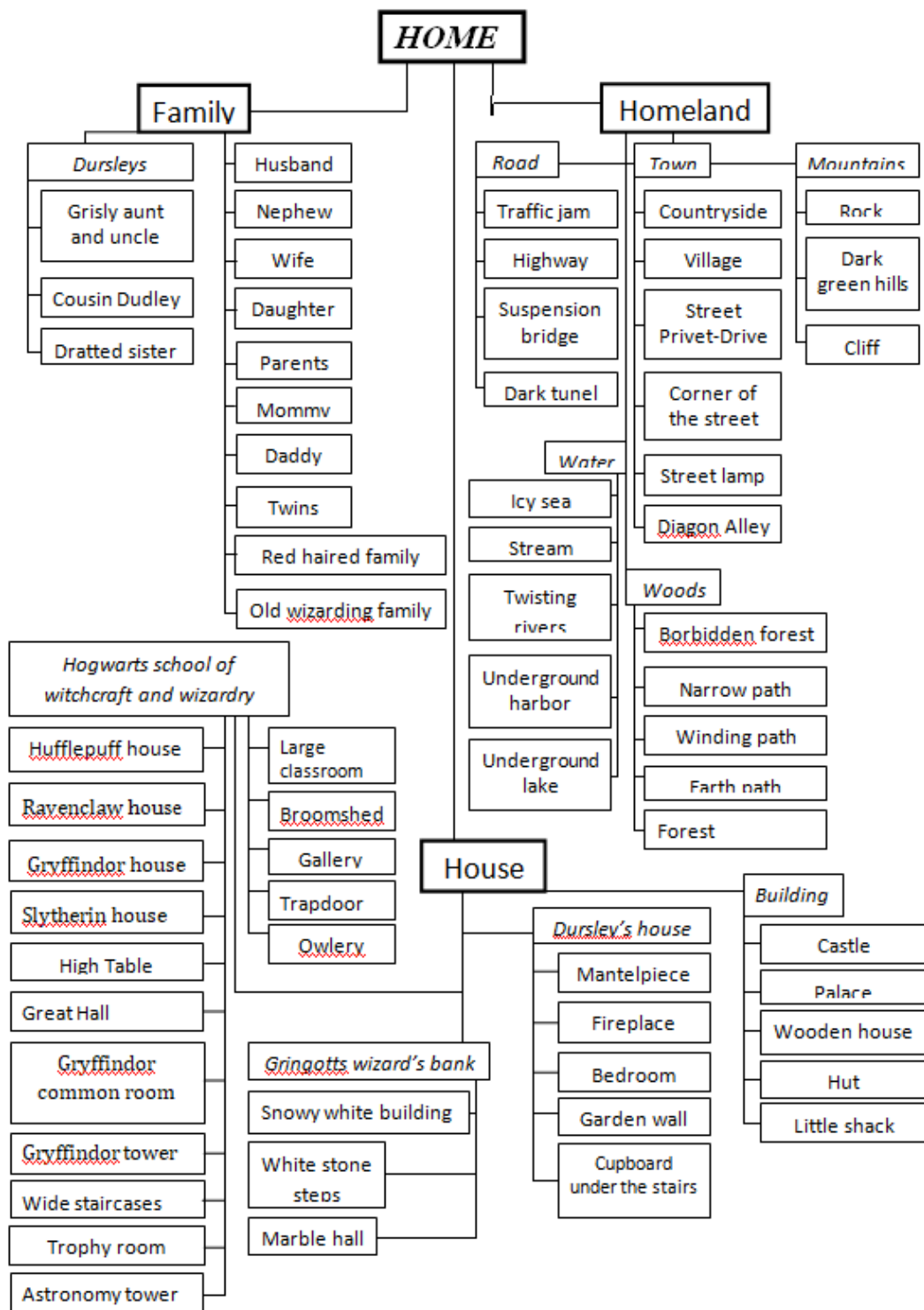

Рисунок 1.1. Структура фрейму “HOME”

Отже, усього в романі нами було виявлено 78 лексичних одиниць, які ми віднесли до змісту концепту *HOME*, фреймова ЯКОГО містить 3 слота, 10

підфреймів та 65 понять. Зазначимо, що перелік опрацьованих одиниць не є остаточним, адже в нашій роботі ми проаналізували лише ті одиниці, які мають текстоутворювальний характер. Окрім того, запропонована фреймова модель є індивідуальною. Вона може містити інакші субфрейми, слоти, поняття, або не мати деяких з них. Слоти є порівняно стабільним рівнем фрейму, тоді як поняття варіюють частіше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аскольдов С.А. Концепт и слово. *Русская словесность. От теории словесности к структуре текста*: Антология. Москва, 1997. С. 267-279.
2. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. Воронеж : Изд-во Ворон. ун-та, 1996. 104 с.
3. Марчук У.Б. Асоціативний потенціал лінгвокультурних концептів у різносистемних мовах : дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2009. 233 с.
4. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. М., 1997. 824 с.
5. Стернин И.А. Когнитивная интерпретация в лингвокогнитивных исследованиях. *Введение в когнитивную лингвистику*. Кемерово : Графика, 2004. С. 45-52.
6. Шевченко І.С., Давиденко І.В. Дублетний концепт ДІМ – HOUSE / НОМЕ в англійській мовній картині світу. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки»*. 2012. № 23 (248). С.165-169.
7. Rowling J.K. Harry Potter And The Philosopher's Stone. URL: [http://englishonlineclub.com/pdf/Joanne%20K.%20Rowling%20\(Harry%20Potter,%20Book%201\)%20-%20Harry%20Potter%20and%20the%20Philosophers%20Stone%20\[EnglishOnlineClub.com\].pdf](http://englishonlineclub.com/pdf/Joanne%20K.%20Rowling%20(Harry%20Potter,%20Book%201)%20-%20Harry%20Potter%20and%20the%20Philosophers%20Stone%20[EnglishOnlineClub.com].pdf)